

Aadressiandmete käsiraamat

Downloaded 15.04.2026

Viimati uuendatud 22.08.2025

Sisukord

7. Mis on aadressiandmed	3
7.1. Kohanime tähtsus ja tähenduslikkus	3
7.2. Kohanimed aadressiandmete süsteemis	4
7.3. Koha-aadressi struktuurielemendid e komponentide tasemed	5
7.4. Aadressipuu	8
7.5. Lähiaadress	11
7.6. Kohanimed ja koha-aadressid kaardil	13

7. Mis on aadressiandmed

Selles peatükis selgitame täpsemalt, mis on aadressiandmed. Kõige üldisemalt võib öelda, et aadressiandmed on andmed, mille alusel saab objekti reaalmaailmas leida. Siia hulka kuuluvad nii ruumilised asukohaandmed (nt x-, y- ja z-koordinaadid), kirjeldavad andmed (kohanimed, koha-aadressid) kui ka ajalised andmed (aasta, kuupäev, kellaaeg).

Käsiraamatus käsitleme aadressidena üksnes geograafilisi aadresse, kuigi mõistet aadress kasutatakse veel näiteks võrguaadressi (ka IP-aadress), elektronposti aadressi või informaatikas mäluaadressi tähenduses.

Kitsamalt käsitletakse aadressiandmetena kindlat hulka andmeid, milleks on:

- aadressides kasutatavad **kohanimed** (nt haldus- ja asustusüksuste nimed ning tänavate nimed) ja koha-aadressid;
- **aadressiobjektide liigid** (vastavalt ADS-i haldussüsteemis hallatavale aadressiobjekti liikide klassifikaatorile, eelkõige liikluspinnad (nt tänavad); elamud, mitteamud, hooneosad (nt korterid) ja katastriüksused);
- **aadressipunkti x- ja y-koordinaat**. Sama aadress võib olla mitmel objektil, kuid kuvamaks aadresse kaardil, valitakse üks esinduspunkt;
- objekti **ruumikuju** andmed. See on kogu objekti kujutis. Lihtsustatult öelduna näiteks hoone puhul tavaliselt nelinurk kaardil;
- aadressiobjekti unikaalne tehniline **identifikaator** (nt ADS-i objekti identifikaator ADS-OID, katastritunnus, ETAK-i identifikaator ja ehitisregistri kood);
- **aadressiandmete kehtivuse algus- ja lõpuaeg**. Ajaliselt on määratud, millal konkreetne aadress mingi objektiga seotud on või oli;
- aadressiobjekti andmete kehtivuse algus ja andmete kehtetuks tunnistamise korral kehtivuse lõpu kuupäev. Kuna aadress ei saa eksisteerida ilma et oleks teada, millise objekti aadressiga on tegemist, siis käsitletakse aadressiandmetena ka **objekti kehtivuse infot**. Kui katastriüksus jagatakse ja tekivad kaks või enam uut katastriüksust, siis esialgne katastriüksus muutub kehtetuks ja selle aadress võidakse anda ühele uutest katastriüksustest.

Kõiki neid andmeid tuleb vaadelda komplektis. Esmalt keskendume **kohanimedele ja koha-aadressidele**. Kindlasti käsitleme ka ruumilise paiknemise (ruumikuju) küsimusi.

Viimati uuendatud 30.12.2022

7.1. Kohanime tähtsus ja tähenduslikkus

Kohanimed on aadressiandmete alusandmed. Põlised kohanimed on oluline ajalooallikas, kuid seda üksnes juhul, kui kohanimi on läbi aja säilinud. Kohaga õiges seoses olev ja hästi hoitud kohanimi kajastab sageli olulist infot konkreetse paiga kohta. Laiemas regionaalses plaanis kajastab kohanimi kunagist etnokultuurilist

identiteeti, näiteks hiied, kantsimäed, kalmed jmt.

Kohanimed on osa lokaalset identiteeti loovast märgisüsteemist. Samuti on kohanimi oluline orienteerumisvõrgustiku pidepunkt.

Hästi määratud kohanimi viitab koha tähenduslikkusele:

- kohaga seotud isikule;
- kohaga seotud sündmusele;
- koha välimusele;
- koha otstarbele;
- koha omadustele;
- koha paiknemisele millegi suhtes jne.

Soovitame kohanimemäärajatel lähtuda eeltoodud põhimõtetest.

Viimati uuendatud 25.04.2022

7.2. Kohanimed aadressiandmete süsteemis

Kohanimed ja koha-aadressid aadressiandmete süsteemis on omavahel tihedalt seotud. Üldiselt saame öelda, et koha-aadress koosnebki peamiselt kohanimedest, millele on vajaduse korral lisatud eriliseid (numbreid, tähti ja nende kombinatsioone).

Selles raamatus käsitletakse eelkõige aadressiandmete süsteemis olulisi kohanimed. Kohanimede korrastamine loob hea eelduse koha-aadresside korrastamiseks.

Definitsiooni kohaselt on koha-aadress territooriumi haldusjaotuse hierarhiast ja ametlikest kohanimedest lähtuv aadressiobjekti tekstilis-numbriline kirje.

Näiteks:

Marja maakond, Maasika vald, Varre küla, Mammu

Taristu maakond, Rongi linn, Piilupardi linnaosa, Siku tn 26

Muinasjutu maakond, Leiutajate vald, Sea küla, Helmi väikekoht 3

Seega igas koha-aadressis on maakonna ja omavalitsuse nimi, mis on ühtlasi ka kohanimed. Kui omavalitsus jaotub veel ka linnaosadeks või asustusüksusteks (nt küla, alev, alevik), siis on needki kohustuslikud koha-aadressi osad ja samal ajal on tegu kohanimedega. Koha-aadressi osa on paljudel juhtudel ka väikekoha nimi ja liikluspinna nimi, mis on samuti kohanimed. Kohanimed on sageli antud ka maaüksustele. Sellisel juhul koosneb maaüksuse koha-aadress ainult kohanimedest.

Võttes kohanimede ja koha-aadresside käsitleluse võrdluseks näiteks muna, siis tuuma (munakollase) moodustavad kohanimed ja ülejäänud (munavalge) osa koha-aadressid.

**Kohanimed määratakse
kohanimeobjektidele.**

Näiteks on kohanimeobjektid allikad, jõed, järved, mäed, orud, saared, sood, pargid, haldus- ja asustusüksused, tänavad ning maaüksused (Raja, Kõrboja jt).

Kohanimeobjektid on ka need maaüksused, millele määratakse kohanimi. **Kõik kohanimeobjektid on aadressiobjektid.**

Kõik Eesti koha-aadressid tuginevad kohanimedele.

Esmane on haldus- ja asustusjaotus ning sellele lisatakse lähiaadress kas tänava või muu aadressikoha järgi või nimi.

Kui maaüksusele määratakse nimi, siis peab see üldjuhul vastama kohanime nõuetele.

Viimati uuendatud 11.01.2023

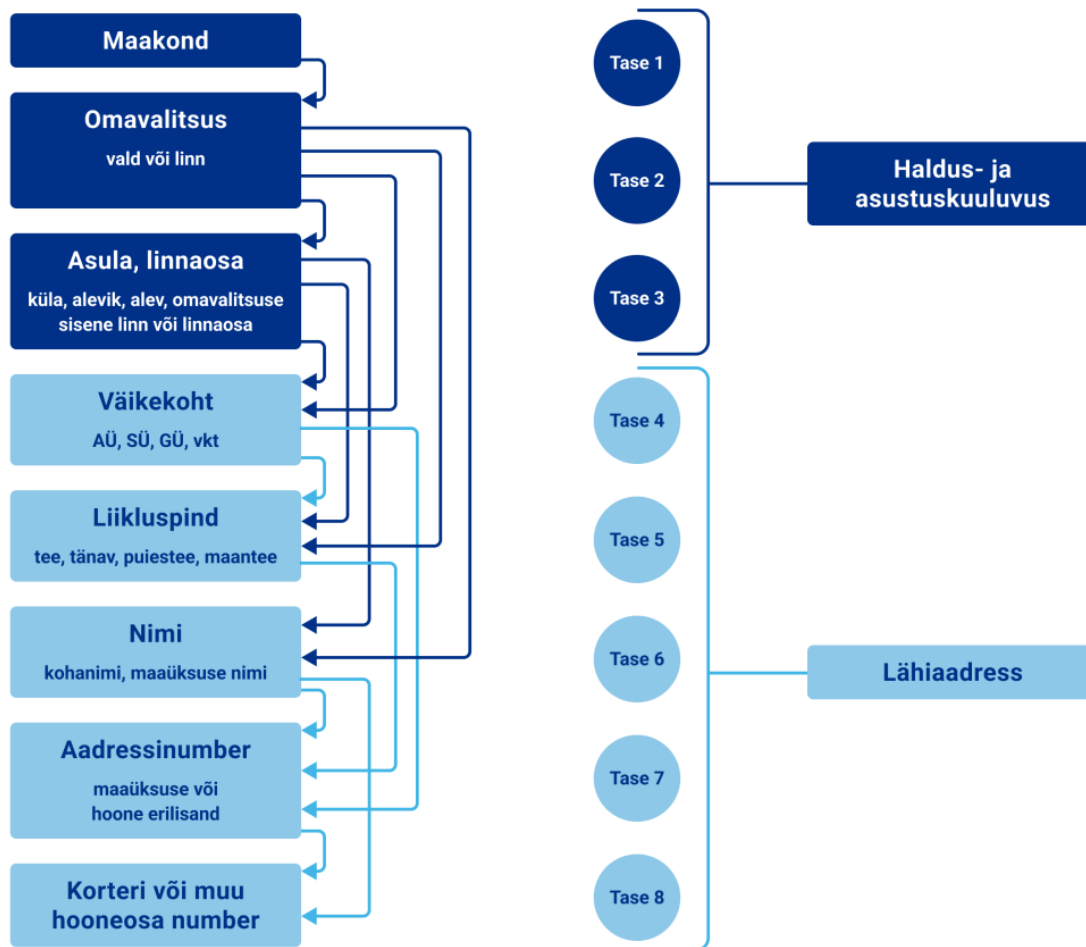
7.3. Koha-aadressi struktuurielemendid e komponentide tasemed

Ruumiandmete seaduse § 45 lõike 1 kohaselt on koha-aadressi struktuurielemendid järgmised:

1. maakonna nimi – nt *Põlva maakond*;
2. omavalitsusüksuse nimi – nt *Rapla vald, Võru linn*;
3. asustusüksuse või linnaosa nimi – nt *Salutaguse küla, Järva-Jaani alev, Kiisa alevik, Antsla linn, Mustamäe linnaosa*;
4. väikekoha nimi – nt *Linda väikekoht*;
5. liikluspinna nimi – nt *Pikk tänav, Kase allee, Mäe põik*;
6. aadressiobjekti nimi – nt *Uuetoa, Taganurga, Tamme tänav L1, Topsis juurdelõige*;
7. aadressiobjekti number (edaspidi *aadressinumber*) ja sellele vajaduse korral lisatav täht (tähtlisand) – nt *Pikk tn 2, Pärna allee 2a, Lubja tn 1/2, Uuetoa/2*;
8. korteri või muu hooneosa number – nt *Pikk tn 2-8; Kase allee 6a-3; Tamme põik*

Koha-aadressi struktuurielement ei ole osavalla (näiteks Tudu osavald) ega asumi (näiteks Lilleküla asum) nimi, seega neid nimesid ei kasutata koha-aadressides. Tegu on mitteametlike piirkondade nimedega, mille alusel saab aadressiotsinguid täpsustada, kuid aadressis nad ei sisaldu.

Varasemas käsitluses on struktuurielemente nimetatud ka aadressi komponentideks. Nii on see ADS-i infosüsteemis ka jäänud. Infosüsteemi ülesehituse seisukohast vaadeldakse komponente tasemetena.

Joonisel on nooltega näidatud struktuurielementide omavahelised võimalikud seosed (aadressimustrid). Esimesed kolm taset on haldus- ja asustusüksuste nimed. Tasemetete 4–8 struktuurielemendid on **lähiaadressi elemendid**. See tähendab, et nendest elementidest võib moodustuda lähiaadress.

Mõned näited aadressimustritest:

- 1, 2, 5, 7 – maakond, omavalitsus (omavalitsuslik linn), asula (omavalitsuse sisene linn ehk linn asustusüksusena), liikluspind (tänav), aadressinumber (näiteks *Tartu maakond, Tartu linn, Tartu linn, Turu tn 2*);

Komponendi tase

1 → Tartu maakond

2 → Tartu linn

3 → Tartu linn

5 → Turu tn

7 → 2

- 1, 2, 3, 5, 7 – maakond, omavalitsus (linn), asula (linnaosa), liikluspind (tee), aadressinumber (näiteks *Harju maakond, Tallinn, Mustamäe linnaosa, Mustamäe tee 51*);

Komponendi tase

1 → Harju maakond

2 → Tallinn

3 → Mustamäe linnaosa

5 → Mustamäe tee

7 → 51

- 1, 2, 3, 6 – maakond, omavalitsus (vald), asula (küla), nimi (näiteks *Jõgeva maakond, Jõgeva vald, Kaude küla, Kangru*);

Komponendi tase

1 → Jõgeva maakond

2 → Jõgeva vald

3 → Kaule küla

6 → Kangru

- 1, 2, 3, 6, 7, 8 – maakond, omavalitsus (vald), asula (küla), nimi, aadressinumber, hooneosa number (näiteks *Jõgeva maakond, Jõgeva vald, Kaude küla, Kangru/1-1*).

Komponendi tase

1 → Jõgeva maakond

2 → Jõgeva vald

3 → Kaule küla

6 → Kangru

7 → 1

8 → 1

Keelatud on näiteks muster 1, 2, 5, 6 – sest tase 6 võib järgneda ainult kas tasemele 2 (omavalitsuslik linn) või 3 (asula). Tase 8 (korterit või muu hooneosa number) võib järgneda ainult tasemetele 6 või 7.

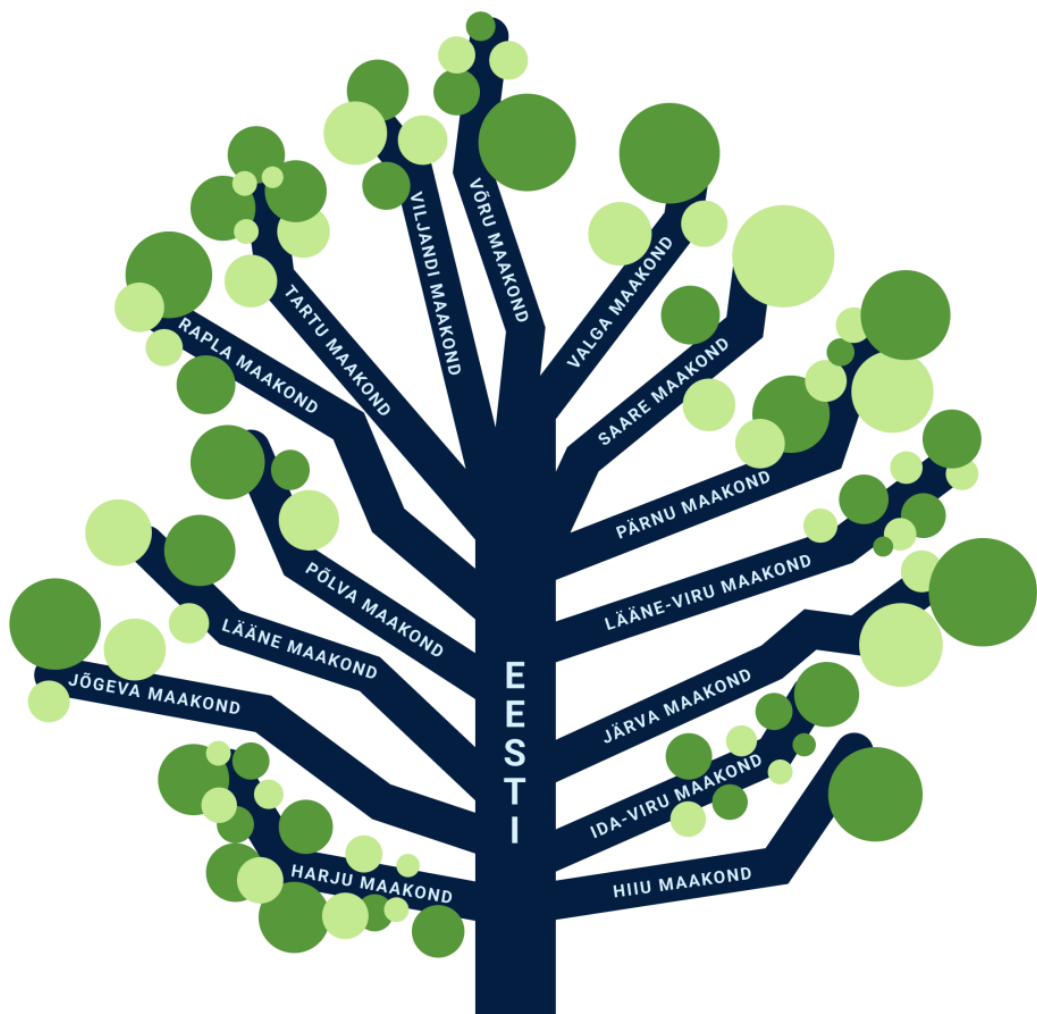
Struktuurielementides kasutatakse ametlikke kohanimesid. Ruumiandmete seaduse § 49 sätestab, et Eesti haldus- ja asustusüksuste nimede esitamisel koha-aadressis kasutatakse **Eesti haldus- ja asustusüksuste klassifikaatoris** esinevat nimekuju ilma lühendamata. Koha-aadressis kasutatavateks kohanimedeks on ainult ametlikud kohanimed kohanimeseaduse tähenduses. Ametlikud kohanimed leiab **Kohanimeregistrist** (kasutades staatuse filtrit "ametlik").

Viimati uuendatud 11.01.2023

7.4. Aadressipuu

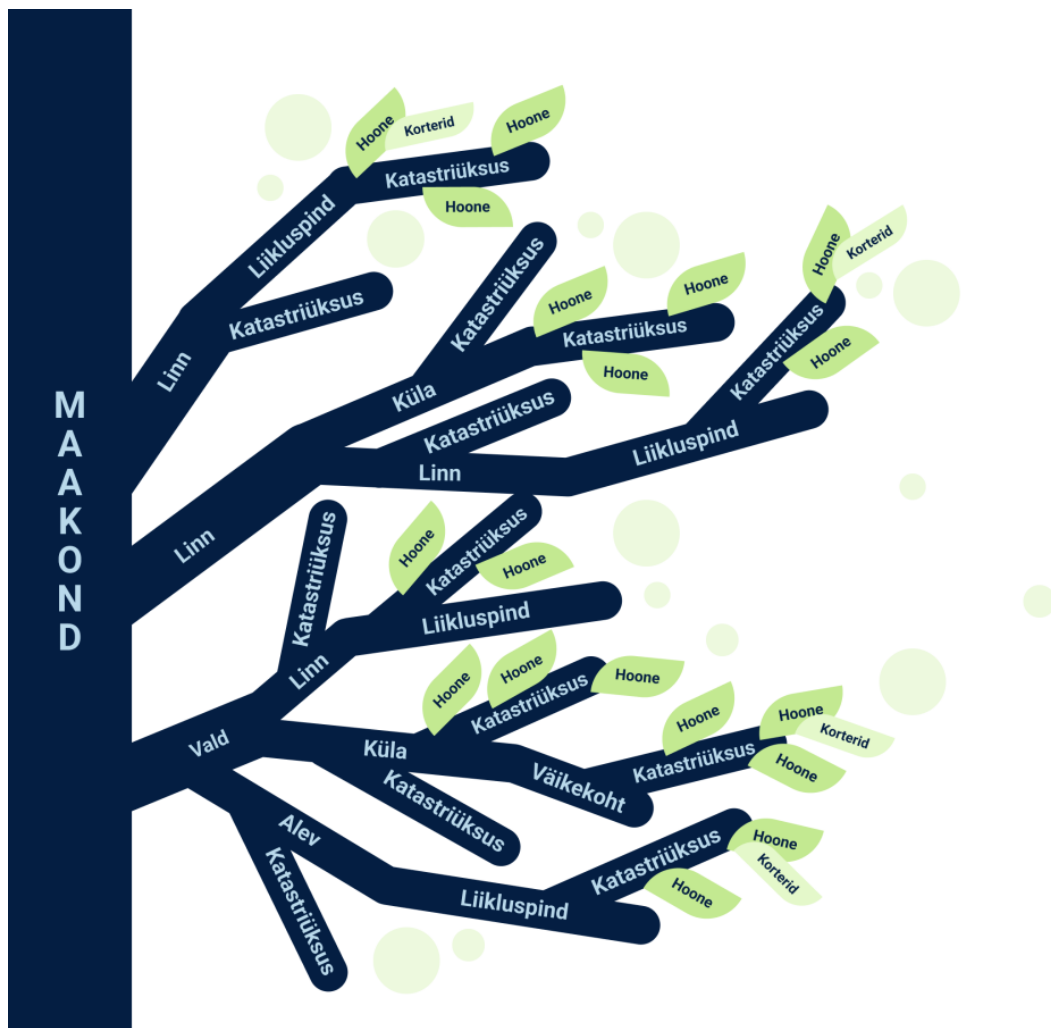
Koha-aadresside struktuurset ülesehitust võib vaadelda ka puuna. Selline võiks välja näha Eesti kujuteldava aadressipuu tüvi koos põhiokstega.

Aadressi kolme esimese taseme komponendid on nagu puu tüvi ja suured oksad:
tase 0 – riik (ADS-is ei käsitleta komponendina, sest süsteemis on ainult Eesti aadressid);
tase 1 – maakond;
tase 2 – omavalitsus (vald või omavalitsuslik linn).
Nende kolme esimese taseme puhul on tegu kohanimeobjektidega.

Ja aadressipuu väiksemad oksad (struktuurielemendid või komponendid) kuni lehtedeni välja:

Tase 3 – asula (küla, alevik, alev, omavalitsuse sisene linn) ja linnaosa.

Tase 4 – väikekoht (nt aiandusühistu, suvilaühistu).

Tase 5 – liikluspind (nt tänav, puiestee, tee).

Tase 6 – maaüksuse nimi (võib olla kohanimi või tehniline nimi).

Tase 7 – aadressinumber (maaüksuse või hoone number vajaduse korral koos eristava numbri või tähega e tähtlisandiga).

Tase 8 – hooneosa (korteri või bürooruumi) number.

Tasemete 3, 4 ja 5 puhul, nagu kahe esimesegi puhul, on tegu kohanimeobjektidega. Tasemel 6 on maaüksuste nimed, mis võivad olla nt tavamõistes talunimed või ka tehnilise objekti nimed (tee, raudtee, trassi vmt nimi). Näiteks võib maaüksus olla moodustatud teele või trassile ja sellises nimes sisalduvad erinevad tehnilised lisandid (numbrid, tähed), mis ei vasta kohanime määramise reeglitele.

Sellel kujuteldaval aadressipuul kasvavad oksad ja lehed alati kindla loogilise korra alusel ja omavahelistes struktuursetes seostes. Näiteks ei saa katastriüksuse oks kasvada kunagi otse maakonna oksa külge, vahepeal peab olema kindlasti omavalitsuse oks ja kui omavalitsuses on külad, siis ka küla oks. Samuti ei saa korteri leht kasvada otse katastriüksuse oksa külge, vaid vahepeal peab olema kindlasti ka hoone oks.

Kohe kui tahetakse tekitada puu kasvureeglitele mittevastav oks või leht, annab ADS sellest menetlejale teada ning tõkestab selliste andmete registreerimise.

Pärast ruumiandmete seaduse rakendumist enam ebaloogilisi andmeid juurde tekitada ei saa ning varem tekitatud ebakorrektseid andmeid tuleb omavalitsustel võimalikult kiiresti korrastada. Maa- ja Ruumiamet

abistab kõiki omavalitsusi, kes soovivad andmete korrastamisega tegeleda.

Olles juba puu võrdluse kasutusele võtnud, võime öelda, et hea aedniku (ADS-i haldaja e Maa- ja Ruumiameti) eesmärk on aadressipuu oksad ja lehed korrastada nii, et kõik seni valesti kasvanud oksad ja lehed kasvavad õiges kohas ning tarbetud oksad ja lehed on üldse maha lõigatud. Selle eesmärgi täitmiseks on aga vaja omavalitsuste abi, kes saavad õiged oksad ja lehed luua ning valed eemaldada.

Viimati uuendatud 30.12.2022

7.5. Lähiaadress

Lähiaadress on kujuteldava puu peenemad oksad ja lehed tasemetel 4, 5, 6, 7 ja 8. Kui vaadata mõnd infosüsteemi rakendust, siis näeb koha-aadress tasemeliselt kujutatuna välja nii, nagu näha järgneval joonisel, ning lähiaadress moodustub viimasest viiest tasemest.

Aadressi valik tasemete kaupa

Maakond

Järva maakond

Omavalitsus

Türi vald

Asustusüksus/Linnaosa

Aasuvälja küla

Väikekoht

Liikluspind

Nimi

Jõemetsa

Aadressinumber

Hooneosa

Lähiaadress

✕ TÜHISTA

✓ VALI

Maaüksuse lähiaadress on üks järgmistest:

kas

1) maaüksuse nimi (nt *Sõela*);

või

2) liikluspinna nimi koos liikluspinna liigisõnaga, millele lisatakse krundinumber (nt *Kosmose tn 5*);

või

3) väikekoha olemasolul väikekoha nimi koos väikekoha liigisõnaga, millele lisatakse krundinumber (nt *Linnutee väikekoht 18*);

või

4) kui väikekoht sisaldab liikluspinda, siis väikekoha nimi koos liigisõnaga ja liikluspinna nimi koos liigisõnaga, millele lisatakse krundinumber (nt *Heina maakond, Piima vald, Koore küla, Või väikekoht, Kreemitordi tn 8*). Sellist adresseerimist kasutatakse väga vähe. Kui väikekoht on juba nii suur, et adresseerimiseks on vaja kasutada liikluspindade nimesid, siis on otstarbekas kaaluda aleviku või alevi moodustamist.

Aadressinumbril võib olla omakorda lisandeid, kuid suures plaanis vaatleme neid lisandeid koos numbritega.

Ühes ja samas aadressis ei saa olla korraga nii maaüksuse nimi kui ka tänavanimi koos numbriga. Küll aga on võimalik, et maaüksusele määratakse mitu aadressi e **paralleelaadressi**, millest üks on tänavanimi koos numbriga ja teine paralleelaadress on (nt maaüksuse ehk tavakasutuses talu) nimi (nt *Pikk tn 12 // Raja*). Selline võimalus on küll olemas, kuid soovitame seda kasutada ainult olulise vajaduse korral (vt lisaks peatükki „**15.8. Paralleelaadress**“).

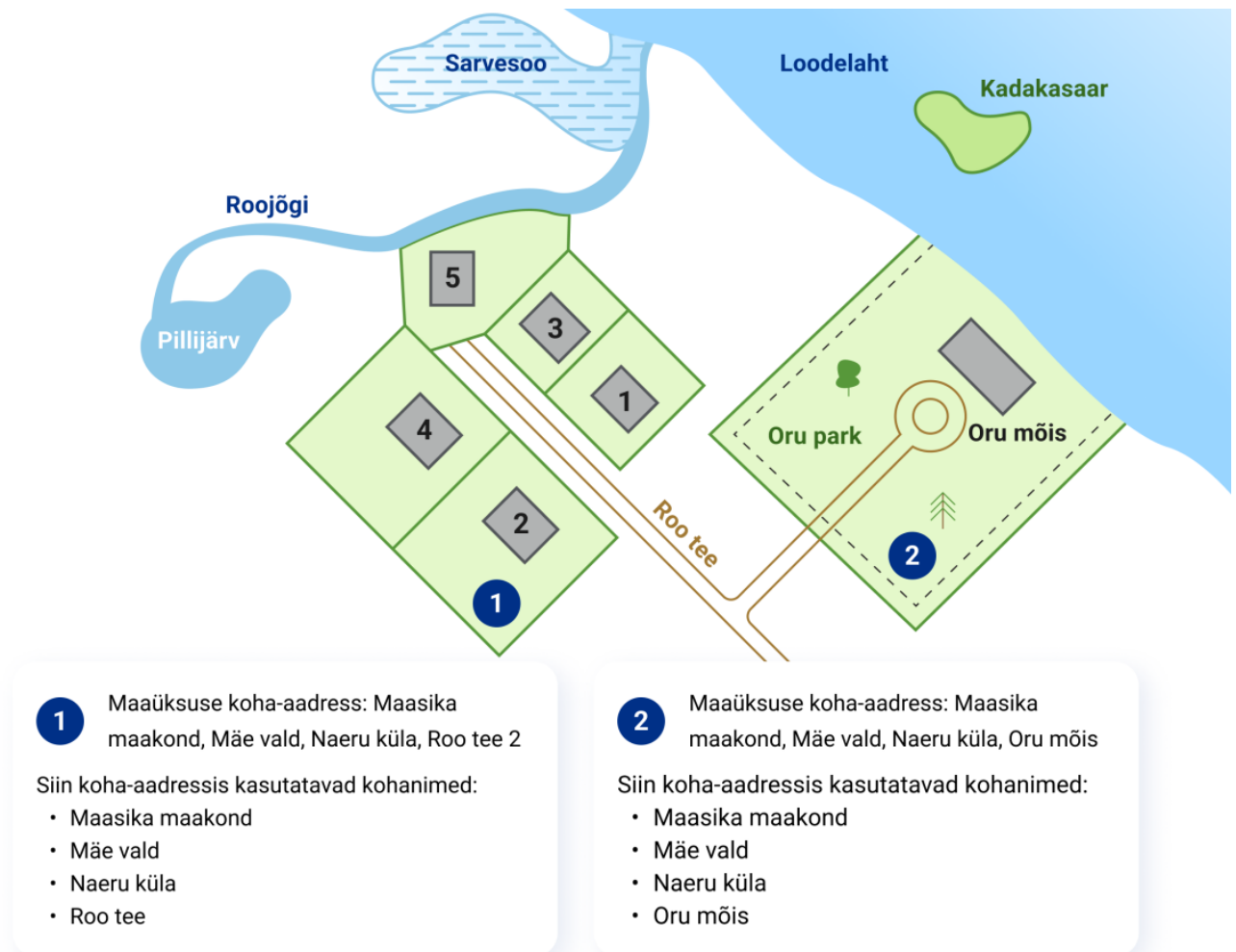
Lähiaadress ei ole maaüksuse nime vastand, vaid üldmõiste. Selle alla paigutuvad kõik neli lähiaadressi varianti, sh nimi. Seega ei ole küsimus, kas määrata maaüksusele nimi või aadress, korrektselt püstitatud. Nimi on üks lähiaadressi võimalusi.

Viimati uuendatud 11.01.2023

7.6. Kohanimed ja koha-aadressid kaardil

Vaadeldes kohanimed ja koha-aadresse kaardil, saame ülevaate, millistes ruumilistes seostes on nimed ja aadressid omavahel.

Ruumilist seost kujutab järgmine kaardivaade.

Kaardile kantakse loodusobjektid koos kohtanimedega (Sarvesoo, Loodelaht, Pillijärv, Kadakasaar, Roojõgi, Roo tee, Oru mõis jne). Kaardile kantakse ka hooned ja maaüksused. Maaüksuste ja hoonete juurde tavaliselt koht-aadressse pikalt välja ei kirjutata, kuid eeltoodud kaardil on nad olemas.

Toodud näidete järgi on näha, et hästi korrastatud kohtanimed on omavahel seoses (nt *Roojõgi* – *Roo tee* ja *Oru mõis* – *Oru park*). Samuti on näites toodud kaardil ka koht-aadresside puhul tagatud loogiline korrastatus nii omavahel kui ka kohtanimede suhtes. Maaüksused on adresseeritud kohtanimedest tulenevalt ning vajaduse korral on lisatud aadressinumbrid (nt *Roo tee 1*, *Roo tee 2* jne).

Omavalitsuste ülesandeks on teha oma territooriumil analoogne vaatlus ning panna end sellise inimese olukorda, kes ei ole piirkonnas varem käinud ega tunne ühtegi kohalikku. Ka võõras inimene peaks hästi määratud kohtanimede ja koht-aadresside vahel leidma loogilisi seoseid, sest see lihtsustab objektide leidmist looduses. Oluline on, et kohtanimede ja koht-aadresside määramise tuhinas ei tekitataks vastuolulisi ja eksitavaid andmeid.

Muidugi tuleb loodusesse paigutada ka **sildid, viidad ja tähised** objektide leitavuse tagamiseks, kuid ennekõike peab korrastama kohtanimed ja aadressid andmekogudes ning siis asuma viitasid ja silte paigutama. Vastasel juhul tuleb sildid ja viidad varem või hiljem pärast kohtanimede ja koht-aadresside korrastamist ümber teha. Eksitavad sildid on samavõrra suur probleem kui siltide puudumine – mõlemal juhul võib see maksta inimesi, näiteks kui tuletõrjujad või kiirabi ei leia abivajajat üles.